

Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi İçin İş Dünyasında Adil Çalışma Koşullarının Sağlanmasına Yönelik Çalışmalar

1800-2000

18.yy da çocuk işçiliğinin azalmasının nedeni bir miktar kapitalizmin gelişmesi ile ilgilidir. Teknolojik gelişmelerle makinalaşmanın ortaya çıkması üretim alanlarında çocuk işgücüne duyulan ihtiyacın daha az olmasına neden olmuştur. 18.yy'da ABD'nin diğer eyaletlerinde de çocukların çalışma yaşı ve saatleri konusunda sınırlandırılmalar getirilmeye başlanmıştır.

1800'lu Yıllar

1779
Çocukların çalıştırılmasına yönelik ilk sosyal politika önemi İsviçre'nin Zürih Kanton'unda alınmıştır. Bu düzenleme ile çocukların zorunlu öğrenimlerinden önce, tekstil atölyelerinde çalıştırılmaları yasaklanmıştır. Bununla birlikte 13-19 yaşlarındaki çocukların; ancak ebeveynleri ve komşuları yanında, dinsel otoritenin denetim altında çalıştırılabilecekleri kararlaştırılmıştır.

1802

İngiltere - Çocukların Çocukların Bedensel ve Tinsel Sağlıkları Hakkında Yasası:

Bu yasaya göre, çarıklar geceli gündüzlü işverenin yanında kalırlarsa; işveren, kız ve erkek çocuklar için ayrı ayrı yatakhaneler kurmakla yükümlü tutulmakta, çocukların günlük çalışma saatleri, 12 saat olarak belirlenmekte, çocukların okuma yazma öğrenmeleri için okula devamlılıkları sağlanmakta, çocuklara yılda bir kez giysi verilmekte, çocukların gece çalışmaları yasaklanmaktadır.

1842

ABD Massachusetts eyaletinde 12 yaş altındaki çalışan çocukların çalışma süreleri günlük 10 saat olarak belirlendi.

1819

İngiltere, Pamuk Dokuma Fabrikaları Yasası Düzenlemesi

9 yaşından küçük çocukların pamuklu dokuma fabrikalarında çalışmaları yasaklandı. 18 yaşının altındaki çocuklar için çalışma süresi en fazla 12 saat olarak belirlendi.

1841

Fransa'da 1841 Yasası

Asgari çalışma yaşı 8 ile sınırlandırıldı ve bu yasa diğer dükkan ve fabrikaları da kapsadı. 8-12 yaş arası çalışma süresi azami 8 saat olarak belirlendi.

1900'lu Yıllar

1919

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) kuruldu.

ILO 1919 yılında, Birinci Dünya Savaşı'na son veren Versay Anlaşması kapsamında, evrensel ve kalıcı bir barışın ancak sosyal adalet temelinde inşa edilebileceği inancından hareketle kurulmuştur. ILO üç tarafı, icra organlarında hükümet, işveren ve işçi temsilcilerinin yer aldıkları bir kuruluştur. Güvenlikle ilgili, insancıl, siyasal ve ekonomik mülahazalar sonucunda ortaya çıkmıştır. ILO Anayasası'nın bunları özetleyen giriş bölümünde Taraf Devletlerin 'adalet ve insanlık duygularıyla, dünyada kalıcı bir barış sağlamak adına' hareket ettikleri belirtilmektedir.

1930

ILO 29 N°lu Zorla Çalıştırma Sözleşmesi

Sözleşme zorla ya da zorunlu çalıştırmanın her tür biçimine son verilmesini öngörmektedir. Ancak, askerlik hizmeti, mahkumların belirli bir denetime göre çalıştırılmaları, yangın ve deprem gibi olağanüstü durumlarda gerek duyulan çalışma biçimleri için istisna tanınmaktadır.

BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi (ESKHS)

16 Aralık 1966'da Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen ve 3 Ocak 1976 itibarıyla yürürlüğe giren çok taraflı bir sözleşmedir. Sözleşmeyle, taraf devletler bireylere işçi hakları, sağlık hakkı, eğitim hakkı ve yeterli bir yaşam standardı hakkı dahil olmak üzere çeşitli ekonomik, sosyal ve kültürel haklar verilmesine yönelik çalışmayı taahhüt etmektedir. Türkiye 2003'te beyanlar ve çekinceler ile sözleşmeyi imzalamıştır.

1976

BM Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi (MHS)

Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi, BM Genel Kurulunca 16 Aralık 1966 tarihinde imzaya açılmıştır. Sözleşme, Mart 1976 tarihinde yürürlüğe girmiştir. BM Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi, BM bünyesinde oluşturulan altı temel insan hakları sözleşmesinden biridir. Türkiye Sözleşmeyi 15 Ağustos 2000 tarihinde imzalamıştır.

1976

ILO Çok Uluslu Şirketler ve Sosyal Politika ile İlgili İlkeler Üstü Bildirgesi

Bildirge emek hakları üzerine yoğunlaşmış, şirketlerin IHEB ve ilgili uluslararası insan hakları sözleşmelerine saygı göstermeleri çağrısında bulunmuştur. Ancak bu bildirge tavsiye niteliğinde olduğundan herhangi bir bağlayıcılığı ve takip mekanizması olmaması nedeniyle uygulanabilirliği zayıflatmaktadır.

1998

ILO Çalışma Yasasında Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi

Bu bildirge ile uluslararası topluluğun işçi ve işverenlerin örgütlenme özgürlüğü ve etkin toplu pazarlık haklarına "iyi niyet çerçevesinde riayet etme, geliştirme ve gerçekleştirme" taahhüdünü ortaya koymuştur. Konferans ayrıca, üye ülkelerin zorla çalıştırma ya da zorunlu çalıştırmanın her tür şeklini ortadan kaldırma, çocuk emeğinin etkili biçimde yasaklanması, istihdam ve mesleki düzeyde ayrımcılığın yok edilmesi yönünde çaba gösterecekleri taahhüdünde bulunmuştur. Bu Bildirge, üye ülkelerin, ilgili Sözleşmeleri imzalamamış olsalar dahi bu Bildirgede yer alan temel ilkelere riayet etmekle yükümlü olduklarını belirtmektedir.

1998

Kimberley Süreci

Birleşmiş Milletler tarafından 1998 yılında alınan 1173 sayılı ilk kararda ham elmasın isyancı grupların faaliyetlerinin finansmanında kullanıldığından bahsedilmiştir. Konuyla ilgili raporlara göre 1990'lı yıllardaki elmas üretiminin yaklaşık %20'sinin illegal amaçlara yönelik olduğu, yaklaşık %15'inin ise çatışmacı grupların kontrolünde olduğu tespit edilmiştir. Ancak Dünya Elmas Konseyi'nin tahminlerine göre bu oran 2004 yılı itibarıyla %1'lere gerilemiştir. 2000 yılı Mayıs ayında Güney Afrika'nın Kimberley kasabasında bir toplantı gerçekleştirilerek çatışmacı gruplar tarafından yapılan elmas ticaretini engelleyecek çözüm yolları üzerinde tartışılmıştır. Aynı yıl Aralık ayında ise Birleşmiş Milletler Genel Kurulu uluslararası bir sertifika sistemi oluşturulmasına yönelik bir kararı kabul etmiştir.

1992

BM Çevre ve Gelişim Hakkında Rio Deklarasyonu

Çevre ve Gelişim Hakkında Birleşmiş Milletler Konferansı, 3-14 Haziran 1992 tarihleri arasında Rio de Janeiro'da toplanarak, 16 Haziran 1992 tarihinde Stokholm'de kabul edilen İnsan Çevresi Hakkında Birleşmiş Milletler Bildirgesi'ni yeniden onaylayarak ve bunun üzerine inşa etme arayışıyla kabul edilmiştir. Devletler, toplumların ve insanların anahtar sektörleri arasında yeni işbirliği düzeyleri oluşturmak yoluyla yeni ve eşitlikçi küresel bir ortaklık oluşturma amacındadır.

1994

Gençlerin İşte Korunmasına İlişkin AB Konseyi Direktifi:

AB Konseyi tarafından sunulan bu direktif 18 yaşından aşağı olan, bir iş mukavelesi ile veya Üye Devletler mevzuatı veya diğer düzenlemelere göre bir iş ilişkisi bulunan kişilere yöneliktir. Çocuk işçiliği ve genç işçilerin korunması amacındadır.

1990

ETİ Ticaret Girişimi (ETI)

ETI, 1990'lı yılların başında, şirketlerin tedarik zincirlerindeki işçilerin yaşamlarında bir fark yaratmak için kurulmuş bir organizasyondur. ETI, perakendecilerin, markaların ve tedarikçilerinin, sattıkları ürünleri üreten kişilerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi için sorumluluk almaları anlamına gelir. ETI, bünyesine katılan şirketler, tüm tedarikçilerinin üzerinde benimsedikleri bazı çalışma kodlarını benimseler ve bu kodları uygulamaya çalışırlar.

1992

ILO-IPEC:

Çocuk işçiliğinin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Program (IPEC), ILO'nun 1992'den beri yürüttüğü bir programdır. IPEC'in amacı, çocuk işçiliği sorunlarını çözmek için ulusal kapasiteleri güçlendirerek ve bunları yaratarak çocuk işçiliğinin aşamalı olarak ortadan kaldırılması için çalışmaktır. 1992'de Türkiye'nin de arasında bulunduğu 6 ülkede uygulanmaya başlanmıştır.

1950

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

4 Kasım 1950'de İnsan Hakları Bildirisinde bulunan hakları topluca güvence altına almak için Avrupa Konseyi üyelerinin üzerinde anlaştıkları metindir. Avrupa Konseyi'nin bu anlamda ilk adımı 4 Kasım 1950'de Roma'da imzalanan ve 3 Eylül 1953'te yürürlüğe giren "İnsan Hakları ve Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (AIHS)"'dir. AIHS 59 maddeden ve ek protokollerden oluşur. Demokratik rejimlerin devam ettirilmesi açısından gerekli olan asgari hak ve özgürlükleri güvenceye alarak işe başlamış, zamanla insan hakları listesini genişletmiştir. AIHS ekonomik, sosyal ve kültürel haklardan çok sivil ve politik hakların korunmasına öncelik vermiştir. Türkiye 18 Mayıs 1954'te sözleşmeyi onaylamış, mahkemenin zorunlu yargı yetkisini ise 28 Ocak 1990'da kabul etmiştir.

1951

ILO 100 N°lu Eşit Ücret Sözleşmesi

Erkek ve kadınların, eşit işlerde eşit ücret ve sosyal haklara sahip olmalarını öngörmektedir.

1960

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) kuruldu.

OECD, 14 Aralık 1960 tarihinde imzalanan Paris Sözleşmesi'ne dayanarak, 1961'de kurulmuştur ve savaş yıkıntıları içindeki Avrupa'nın Marshall Planı çerçevesinde yeniden yapılandırılması amacıyla 1948 yılında kurulan Avrupa Ekonomik İşbirliği Örgütü'nün (OEEC) doğrudan mirasıdır. Üyelerinin büyük bir bölümü AB ve IUT üyeleridir, çoğunluğu da gözlemci üyelerdir. OECD ülkeleri sanayileşmiş ve gelişmekte olan ülkelere dayanmaktadır.

1973

ILO 138 N°lu Asgari Yaş Sözleşmesi

İşe kabulde asgari yaşı zorunlu, temel eğitimin tamamlandığı yaştan daha düşük olamayacağını öngörerek, çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasını amaçlamaktadır. Türkiye bu sözleşmeyi 1998 yılında onaylamıştır.

1973

BM ÇUŞ'ların faaliyetini incelemek amacıyla bir komisyon kurmuştur. Ancak bu komisyonun yayınladığı ÇUŞ'ların uyması gereken davranış kuralları, gelişmiş ülkelerin karşı çıkması nedeniyle hayata geçirilememiştir.

1974

BM 677

Gelişmekte olan 77 Birleşmiş Milletler üyesinin ortak ekonomik çıkarlarını korumak, konseyde müzakere güçlerini artırmak amacıyla kurduğu gayriresmî gruptur. Kurulduğunda 77 olan üye sayısı Kasım 2013 itibarıyla 134'e ulaşmıştır. BM Genel Kurulu uluslararası yeni ekonomik düzen kurulabilmesi için bir deklarasyon yayınladı ve bir eylem planı kabul etti. "Çok uluslu şirketlerin faaliyetlerinin düzenlenmesi ve kontrolü" ilk defa bu metinde yer almıştır.

1998

Uluslararası Af Örgütü Human Şirketler için İnsan Hakları İlkeleri rehberini yayınladı. Çok uluslu şirketler de insan haklarının geliştirilmesine ve korunmasına katkıda bulunma sorumluluğuna sahip olduğunu savunan UAO, şirketlerin ve finansal kurumlar toplumun organlarıdır ve operasyonları insanları doğrudan ve dolaylı biçimde olumsuz etkileyebilmektedir. UAO'nun 1998'de geliştirdiği "Human Rights Principles For Companies" ILO, BM gibi temel bildiri ve sözleşmeleri temele almaktadır.

1999

Adil Giyim Vakfı (FWF)

FWF; 1999'da, Hollandalı bir sendika olan FNV ve hazır giyim işçileri için bir savunma grubu olan Temiz Giysi Kampanyası'nın hazır giyim endüstrisindeki çalışma koşullarını iyileştirmek için bir araya gelmesiyle başlamıştır.

1996

Adil Emek Denetçi (FLA)

FLA, dünya çapında işçi haklarını korumaya yönelik üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve sosyal açıdan sorumlu şirketleri işbirliğine dahil eden bir ortaklıktır. FLA, şirketlere, ürünlerinin üretildiği her yerde uluslararası kabul görmüş çalışma standartlarını gönüllü olarak karşılamaya yükümlülüğü koyar.

1997

Uluslararası Sosyal Sorumluluk Yönetim Sistemi (SAI)

İş dünyasında insan haklarının gelişimine ve korunmasına yönelik çalışmalar yapan küresel bir sivil toplum örgütüdür. SAI, çok sektörlü SA8000® Standardının yanı sıra Social Fingerprint®, TenSquared ve diğer eğitim ve kapasite geliştirme programlarını kullanarak işletmelerin ve tedarik zincirlerinin her seviyesindeki çalışanları ve yöneticileri güçlendirir.

1957

ILO 105 N°lu Zorla Çalıştırmanın Yasaklanması Sözleşmesi

Zorla ya da zorunlu çalıştırmanın herhangi bir biçiminin siyasal zorlama ve eğitime, siyasal ya da ideolojik görüşlerin açıklanması nedeniyle cezalandırma, işgücünü harekete geçirme, çalışma disipliniyi sağlama, ayrımcılık ve greve katılanları cezalandırma aracı olarak kullanılmasını yasaklamaktadır.

1958

ILO 111 N°lu Ayrımcılık (İstihdam ve Meslek) Sözleşmesi

İş verme, eğitimi ve çalışma koşullarının düzenlenmesinde ırk, renk, cinsiyet, din, siyasal görüş, ulusal kimlik ve sosyal köken temelinde ayrımcılık yapılmasının ulusal politikalarla önlenmesi, fırsat ve uygulama alanında eşitliği geliştirme çağrısında bulunmaktadır.

1966

Birleşmiş Milletler İki Sözleşmeler: Medeni ve Siyasal Sözleşmeler

Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan ve İkiz Sözleşmeler olarak bilinen "Medeni" ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (International Covenant on Civil and Political Rights) ile Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights) Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 16 Aralık 1966'da 2200 A(XIX) sayılı kararla kabul edilmiştir. Bu güne kadar 191 Birleşmiş Milletler üyesinden 148'i bu sözleşmeleri kabul etmiştir. Tüm Avrupa Konseyi üyeleri bu sözleşmelerde taraftır. İkiz Sözleşmelerin en önemli özelliği, Evrensel Beyannameye göre zayıf da olsa bir denetim mekanizmasının sahip olmalarıdır. Elbette bu mekanizma bugün insan haklarının bölgesel olarak sahip olduğu denetim sistemleriyle kıyaslanamaz. İkiz Sözleşmeler ve bu Sözleşmelere göre Taraf Devletler tarafından verilen raporlar ile bu raporlara göre Komite ve Konsey tarafından hazırlanan raporlar bugün de insan hakları açısından önemli belgelerdir. Türkiye bir yıl içinde her iki sözleşme için ilgili İnsan Hakları Komitesi ve Ekonomik Sosyal Konsey'e birer rapor vermek zorundadır.

1997

Küresel Raporlama Girişimi (GRI)

Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting Initiative -GRI) (Çevreye Duyarlı Ekonomiler Koalisyonu (CERES) ve BM Çevre Programı (UNEP) tarafından başlatılmış, şirketlerin sürdürülebilirlik raporları hazırlamasını destekleyen bir girişimdir. Sürdürülebilirlik raporunun içeriğine dair bir rehber sunan ve çok paydaşlı aynı zamanda bağımsız bir girişim olan GRI, ekonomik, ekolojik ve toplumsal alandaki etkinliklerin sürdürülebilirlik raporlarında nasıl yer verilmesi gerektiğine dair yol göstericidir.

1999

ILO 182 N°lu Çocuk İşçiliğinin En kötü Biçimleri Sözleşmesi

Çocuk işçiliğinin en kötü biçimlerinin acilen ve etkili biçimde ortadan kaldırılmasını sağlayacak önlemlerin alınmasını öngörmektedir. Çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri arasında kölelik ve benzeri koşullarda çalıştırılma, silahlı çatışmalarda kullanılmak üzere zorla askere alınma, fuhuş ve pornografi amaçlarıyla ve yasa dışı işlerde kullanılma ve bu arada çocukların sağlığına, güvenliğine ve ahlaki değerlerine zarar verecek işler yer almaktadır. Türkiye bu sözleşmeyi 2001 yılında onaylamıştır.

Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi İçin İş Dünyasında Adil Çalışma Koşullarının Sağlanmasına Yönelik Çalışmalar

2000'li Yıllar

2000

BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi'ne ek protokol

1. Çocukların silahlı çatışmalardan korunması
2. Çocukların çocuk ticaretinden korunması
3. Çocukların cinsel istismardan korunması

Protokol, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 25 Mayıs 2000 tarih ve A/RES/54/263 sayılı kararıyla kabul edilmiş ve imzaya açılmıştır. 14. maddde uyarınca, 18 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, Protokol'ü 8 Eylül 2000 tarihinde imzalamış, 19 Eylül 2002 tarihinde yürürlüğe sokmuştur.

2000'li Yıllar

2000

26 Temmuz 2000-BM Küresel İlkeler Sözleşmesi (UN GLOBAL COMPACT)

"Sürekli rekabet içindeki dünyaya ortak bir kalkınma kültürü oluşturmak üzere evrensel ilkeler önaren yeniliği, bir kurumsal sosyal sorumluluk yaklaşımı" olarak BM Genel Sekreteri Ban Ki-mun tarafından sunulan BM Küresel İlkeler Sözleşmesi'nin vizyonu, "sürdürülebilir ve kapsamlı küresel ekonomi'dir. Taraf olmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Başlangıçta 50 şirkete yola çıkan bu girişimi benimseyen şirketlerin sayısı bugün tüm dünyada 16 bine ulaşmış durumdadır. Küresel İlkeler Sözleşmesi özel sektör kuruluşlarını, on temel evrensel ilkeye uymaya çağırmaktadır. Bu sözleşmede yer alan ilkelerden ikisi doğrudan insan haklarıyla ilgilidir. Sözleşmeye katılan şirketlerden insan haklarını desteklemeleri, saygı göstermeleri ve hak ihallerine duyarlı kalmamaları beklenmektedir.

2000

Birleşmiş Milletler Binyıl Kalkınma Hedefleri

Birleşmiş Milletler'e üye olan 192 ülke tarafından 2015'e kadar yerine getirilmesi planlanan sekiz hedeften oluşmaktadır. Eylül 2000'de Birleşmiş Milletler'in New York Binyıl Zirvesi'nde resmileştirilmiştir.

2000

OECD 1976 yılında yayınladığı ÇUŞ Rehberi güncellemiştir. Bu rehber ÇUŞ faaliyetleri için gönüllülük temeline dayalı ilkeler ve standartlar getirmiştir. İlkelerin ihlali durumunda üye ülkelerde bulunan Ulusal Temas Noktaları (UTN)'na gerçek ve tüzel kişilerin şikayette bulunması yolu açılmıştır.

2000

AB Temel Haklar Bildirgesi

Avrupa Birliği tarafından hazırlanan ve bireylere birtakım temel hakları tanıyan bir belgedir. Bildirgenin içeriği bakanlar düzeyinde kararlaştırılmış ve Avrupa Birliği Anayasası olarak yürürlüğe girmesi öngörülen taslağa dâhil edilmiştir. İçeriğinde bulunan zorla çalıştırma, çocuk işçiliği ve asgari çalışma yaşı ve çocukların evde ve işyerinde fiziksel ve manevi tehlikelere karşı korunmasına yönelik maddeler önemlidir.

2004

BM Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi

Bu Sözleşme ile; Yolsuzluğun önlenmesi ve yolsuzlukla mücadele amacıyla alınan önlemlerin daha etkin ve verimli kınması, b) Malvarlığının geri alınması dâhil olmak üzere, yolsuzluğun önlenmesi ve yolsuzlukla mücadelede uluslararası işbirliği ve teknik yardımlaşmanın teşvik edilmesi, kolaylaştırılması ve desteklenmesi, c) Bütünlüğünün, hesap verme sorumluluğunun ve kamusal işlemlerin ve kamu malvarlığının uygun yönetiminin teşvik edilmesi amaçlanmıştır.

2014

AB 500'den fazla çalışanı olan büyük şirketlerin çevresel, toplumsal ve çalışanlarına dair konular hakkındaki ilkeleri, risklere ve sonuçları hakkındaki bilgileri ve insan hakları, yolsuzlukla mücadele ve rüşvet sorunlarını beyan etmelerini gerektiren Finansal Olmayan Raporlama Yönergesini (2014/95/EU) kabul etmiştir. Yönerge, Avrupa genelinde şeffaflık ve hesap verebilirliği artırmayı amaçlayan çok sayıda paydaşın işbirliği ile oluşturuldu. Yönergenin AB genelinde yaklaşık 6.000 şirketi etkileyeceği öngörüldü. Yönerge doğrultusunda, 500'den fazla çalışanlı şirketlerden çalışanlar, insan hakları, yolsuzlukla mücadele ve rüşvet konularında raporlama yapmaları bekleniyor. Bu kapsamda şirketlerin, bu konularla ilgili iş modellerini, politikalarını, risklerini, yönetim ve denetim organlarına uygulanan çeşitlilik politikalarını tanımlamaları gerekiyor. Şirketler GRI Standartları gibi genel kabul görmüş standartları kullanmaya teşvik ediliyor.

2016

OECD-FAO Tarımında Sorumlu Tedarik Zinciri Rehberi OECD/FAO tarafından hazırlanan ve tarımda sektörde tedarik zincirini kapsayan bir diğer rehberi yayınlanmıştır.

2016

OECD Due Diligence Guidance Maden Belgelerinde Sorumlu Tedarik Zinciri

OECD maden sektörü tedarik zincirinde insan haklarının izlenmesine yönelik yayınladığı başka bir rehberdir.

2017

Türkiye Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı (2017-2023)

2015 yılında tamamlanan Türkiye Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı 2017-2023 yıllarını kapsayacak şekilde güncellenmiştir. Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programında (2017-2023), öncelikli hedef grupları "Sokakta Çalışma, Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Ağır ve Tehlikeli İşlerde Çalışma, Tarımda Aile İşleri Dışında, Ücret Karşılığı, Gezici ve Geçici Tarım İşlerinde Çalışma" olarak belirlenmiştir.

2017

OECD Due Diligence Guidance, Hazer Gazı ve Ayakkabı Sektöründe Sorumlu Tedarik Zinciri Rehberi

OECD ayakkabı ve konfeksiyon sektöründe tedarik zincirini odağa alan bir diğer rehberdir.

2017

ILO İş Yerinde Temel İlkeler ve Haklar

ILO iş dünyasında insan haklarının korunmasına yönelik yayınladığı ilkelerdir.

2017

ILO 107 Küresel Çocuk İşçiliği Tahminleri Raporunu yayınladı.

2018

Uluslararası Teknolojik Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Vakfı (UTESAV) ile Yeryüzü Adalet ve İnsan Hakları Derneği (YAİDER) işbirliğiyle "İş Dünyasında İnsan Hakları" konulu Fikir İklimi Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

2019

İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi tarafından Şirketler ve İnsan Hakları Çalıştayı düzenlenmiştir.

2005

Türkiye Kimberley sürecine dahil olmuştur.

2005

UNDP İstanbul Proje Ofisi'nin açılışı.

2005

2011 yılında BM İnsan Hakları Rehber İlkeleri'nin çalışma süreci başlamıştır.

2005

AÇSHB Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi için Zamana Bağlı Ulusal Politika ve Program Çerçevesi ILO 182 sayılı Sözleşme gereğince Bakanlık tarafından ilgili tüm kurum ve kuruluşların katkılarıyla 2005-2015 yıllarını kapsayan "Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi için Zamana Bağlı Ulusal Politika ve Program Çerçevesi" hazırlanmış ve uygulanmıştır. 2015 yılında tamamlanan söz konusu politika ve program çerçevesi, 2017-2023 dönemini kapsayacak şekilde güncellenecektir.

2010

ISO 26000

ISO 26000 Sosyal Sorumluluk Rehberi

ISO 26000 Sosyal Sorumluluk Gönüllülük esasına dayanan bir diğer mekanizma Uluslararası Standartlar Teşkilatı'nın (ISO) iş hayatında sosyal sorumluluk alanına yönelik 2010 yılında hazırladığı ISO 26000 Sosyal Sorumluluk Rehberi'dir. Rehber sadece şirketlerle birlikte tüm kurum, kuruluş ve ülkelere de hitap etmektedir. Rehber, ISO standartları bazında bir belgeleme sağlamak amacı ile hazırlanmıştır. Kurum, şirket, kuruluş ve ülkelerin sosyal sorumluluğu benimsemesi konusunda kalıvsızlık etmeyi amaçlamaktadır.

2011

OECD

OECD Rehber ilkeler 2011 yılında tekrar gözden geçirilerek takip/sıkayyet mekanizması eklenmiş, şirketleri olumlu davranışları sergilemeye teşvik etmek ve bu davranışları izlemek amacıyla Ulusal Temas Noktaları (UTN) adı verilen bir sistem geliştirilmiştir. Sistem, çok uluslu bir şirketin referans aldığı ilkelerle uygun davranmadığına dair bir izleme gerçekleştirmek veya bir şikayetin dile getirilmesi durumunda UTN'lerin devreye girerek, konunun incelenmesini sağlamaktadır. Bu süreçte UTN'ler iş sendikaları, STK'lar gibi kurumlar ile çok uluslu şirketler arasında arabulucu ve uzlaştırıcı görevi üstlenmektedir. Bir izleme mekanizmasının olması, OECD Rehber İlkeleri'ni ILO ve BM sözleşmelerinden ayırmaktadır.

2011

OECD

OECD ÇUŞ İlkelerine Rehber İlkeleri eklemiştir. ÇUŞ'ların gerekli özeti gösterme, teknik değerlendirmeyi şirketlerin karar verme ve risk yönetimi sistemlerinin bir parçası olarak görmeleri gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca OECD ihracat kredi kuruluşlarının kredi verirken özen gösterme ve teknik değerlendirme yapmalarını şart koşmuştur.

2015

Stop Child Labour (SCL)

Farklı kurumların bir araya gelmesiyle oluşturulan bir koalisyon olan SCL, çocuklar için iyi ve özgün eğitim, yetişkinler için makul bir gelirini savunuculuğunu yapmaktadır. 5x5 Stepping Stones For Creating Child Labour Free Zones Rehberini yayınlamıştır. Bununla geniş katılımı bir model sunmaktadır.

2015

Action for Justice

Action for Justice (A4J) iş dünyasında insan haklarını izlenmesine yönelik faaliyetler yapan bir platformdur ve iş dünyasında insan haklarının korunmasına yönelik bir rehber yayınlamıştır.

2011

BM İş Dünyası ve İnsan Hakları Konusunda Rehber İlkeler

Rehber ilkeler devletlerin onaylaması gereken uluslararası bir sözleşme değildir, bağlayıcılığı bulunmamaktadır. 8 temel ilke ve 24 operasyonel maddeden oluşmaktadır. Rehber İlkeler şunları kapsamaktadır:

- İşletmeler de dahil olmak üzere üçüncü taraflarca yapılan insan hakları ihlalleri karşısında uygun politikalar benimseyerek, düzenlemeler yaparak veya ihlalleri çözüme kavuşturarak vatandaşlarını korumak devletin görevidir.
- İnsan haklarının ihlal edilmemesi için gereken önlemleri almak ve insanların haklarını ihlal etmeden kaçınmak kurumsal bir sorumluluktur.
- İnsan hakları ihlallerinden dolayı mağdur olan bireylerin mahkemeler veya kurum içi süreçler aracılığıyla etkin telafi yöntemlerine erişimi sağlanmalıdır.

2011

BM İnsan Hakları Konseyi'nde çalışma grubunu kurulmuştur.

İş Dünyası ve İnsan Hakları Çalışma Grubu, yıllık izlemeler gerçekleştiren insan hakları ve çok uluslu şirketler ve diğer ticari teşebbüsler konusunda 2012 yılından bugüne yıllık raporlar yayınlamıştır.

2011

ILO Küresel Ekonomide Toplu Pazarlığın Rölü raporu yayınladı.

2011

Türkiye'de Kurumsal Yönetişim Derneği ve ILO ortaklığında Kurumsal Yönetişim Zirvesi yapılmaya başlanmıştır. Her sene tekrarlanmıştır.

2011

ILO 189 Sayılı Sözleşme

Ev hizmetlerinde çalışanlar için düzgün iş tanımı düzenlenmiştir. Uluslararası Çalışma Konferansı 2011 yılı Haziran ayında 189 sayılı Ev İşçileri Sözleşmesi'ni ve 201 sayılı Tavsiye Kararı'nı benimsemiştir. Söz konusu ilk belge ilk kez özel olarak ev işçileri için insana yakışır işlerin teşvik edilmesini hedefleyen uluslararası standartlar getirmektedir.

2011

ILO İş Yerinde Eşitlik raporu yayınlamıştır.

2019

WBSCD tarafından CEO'lar için İnsan Hakları Rehberi isimli bir eylem planı hazırlanmış. Sürdürülebilir Kalkınma için Dünya İş Konseyi (WBSCD), 200'den fazla uluslararası şirketin CEO'su tarafından yönetilen bir kuruluştur. 91 yılında ilk konsey yapılmış ve bunun sonucunda da BCSD derneği kurulmuştur. İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği ise (SKD Türkiye), 2004 yılında 13 özel sektör temsilcisinin öncülüğünde kuruluş ve sadece kurumsal üyelik kabul eden bir iş dünyası derneğidir. Kurum tarafından yayınlanan rehber, 2019 yılında 30'dan fazla üst düzey yöneticinin katılımı ile hazırlanmış. CEO'ların şirketlerinin uyumluluğun ötesine geçmesini ve sektörde dönüştürücü bir değişime yön açmasını sağlamak amacı ile oluşturulmuştur.

2020

ILO COVID-19 ve İş Yerinde Temel İlke ve Haklar

ILO Koronavirüs pandemisi sonrasında iş yerinde temel ilkelerin ve hakların korunması ve geliştirilmesine yönelik çalışma yaşamındaki krizlerin acil ve uzun vadeli müdahaleler için rehber yayınlamıştır.

2020

UNICEF işletmelerin COVID-19 'un çocuklar ve aileler üzerindeki etkisini nasıl azaltılabileceğine yönelik raporunu yayınlamıştır.

2020

Balklı gemilerinde çalışma koşullarının denetlenmesini ilişkin ILO eğitim paketi yayınlamıştır.

2020

ILO Sri Lanka'da ev işleri ve insana yakışır iş raporu yayınladı.

2020

ILO Vietnam'daki gazetecilere yönelik zorla çalıştırma ve adil işe alım hakkında rehberi yayınlamıştır.

2020

Türkiye İnsan Hakları Vakfı "Yeni Bir İnsan Hakları Hareketine Doğru: Küresel İnsan Hakları Krizi Karşısında Ne Yapmalı?" konulu uluslararası sempozyum düzenlemiştir.

Türkiye İnsan Hakları Vakfı "Yeni Bir İnsan Hakları Hareketine Doğru: Küresel İnsan Hakları Krizi Karşısında Ne Yapmalı?" konulu uluslararası sempozyum düzenlemiştir.

© Bu yayın Hollanda Büyükelçiliği MATRA desteğiyle yürütülen bir proje kapsamında hazırlanmıştır. Bu yayının içeriğinden yalnızca Kalkınma Bakanlığı sorumlu olup herhangi bir şekilde Hollanda Büyükelçiliği'ne bir görüşün yansımaktadır. Tasarım: Karsin Grafik Tasarım Kasım 2021